

Kaijveidīgo putnu ekoloģija

Laridae – kaijas, zīriņi ~87 sugas

- Monotipiskas
- Plaši izplatītas
- Eirifāgi
- Tuvie migranti
- Politipiskas
- Lokāli izplatītas
- Stenofāgi
- Tālie migranti
- Monogāmi
- Pusligzdguļi
- Ligzdo kolonijās

Koloniālisms

Obligātais

- Ļoti liela ligzdu biežība
- Sargā tikai ligzdu
- Defekācija uz ligzdas malas
- Čaumalu pēc šķīšanās projām no ligzdas nenes
- Mazuļi mūk blīvā barā

Larus ihthyaetus

Larus relictus

Larus genei

Sterna sandvicensis

u.c.

Fakultatīvais

- Mazāka ligzdu biežība
- Sargā ligzdu un ligzdas teritoriju
- Defekācija tikai ārpus ligzdas
- Pēc šķīšanās nes projām olu čaumalas
- Mazuļi slēpjas

Blīvi ligzdojoši

Larus melanocephalus

Larus brunicephalus

Hydroprogne caspia

u.c.

Difūzi ligzdojoši

Larus ridibundus

Larus canus

Larus argentatus

Sterna hirundo u.c.

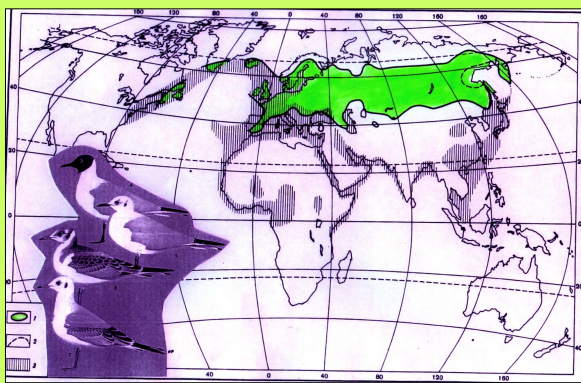
Kāpēc kolonijā?

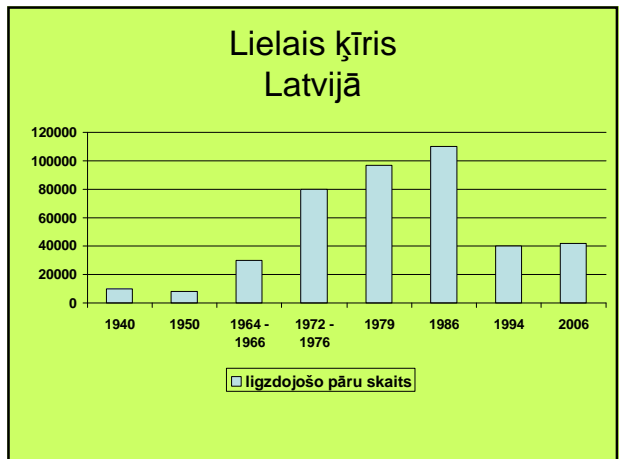
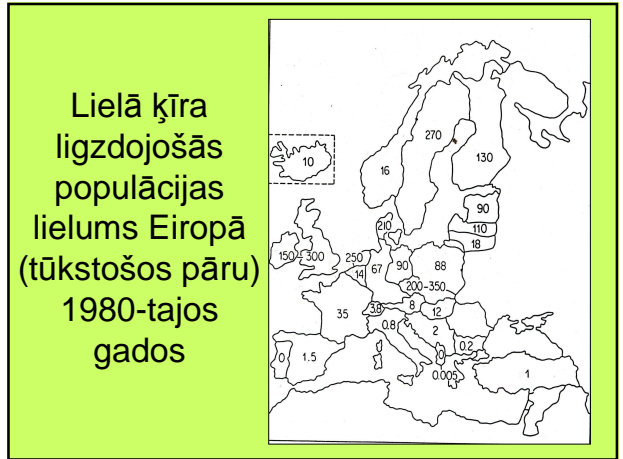
- Ligzdošanai piemērotu vietu deficīts
- Bagāti barības resursi, kas izvietoti nevienmērīgi un maina atrašanās vietu (kolonija = informācijas centrs)
- Aizsardzība no plēsējiem

Vai sen jau?

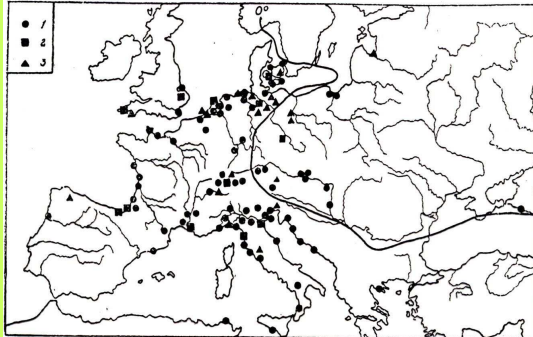
- Ļoti ticams, kopš dinozauru laikiem

Lielais ķītris

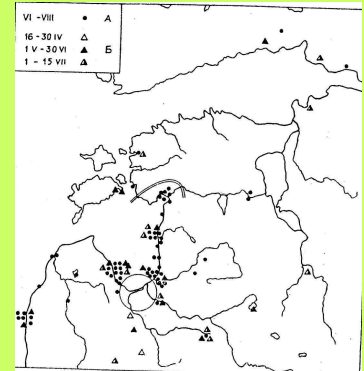

Latvijā ligzdojošo lielo ķīru ziemošanas apgabals

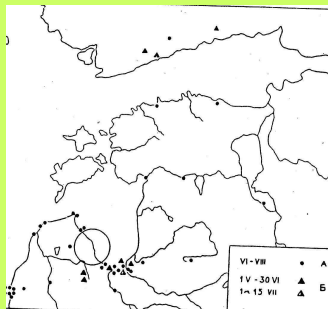
Lielais ķīris

Babītes ezerā
1927 – 1965.g.
dzimušo putnu
pēcligzdošanas
klejošana un
natālā
dispersija

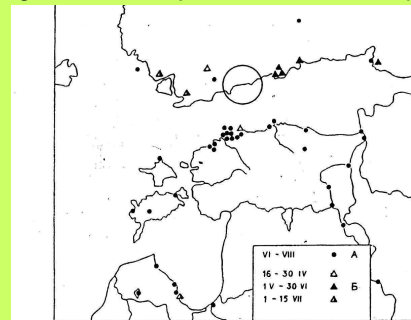
Lielais ķīris

- Engures ezerā
1958 – 1965.g.
dzimušo putnu
pēcligzdošanas
klejošana un
natālā dispersija

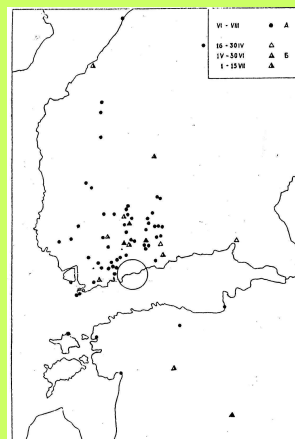
Lielais ķīris

Helsinki apkārtnē 1928 – 1936.g. dzimušo putnu
pēcligzdošanas klejošana un natālā dispersija

Lielais ķīris

Helsinki apkārtnē
1955.g. – 1966.g.
dzimušo putnu
pēcligzdošanas
klejošana un natālā
dispersija

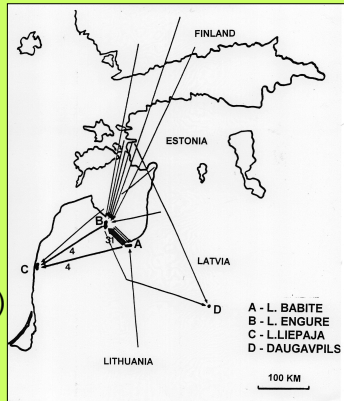

Smukumam...

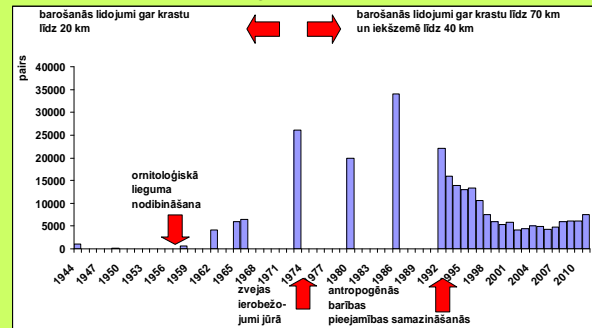
Lielais ķīris

Pierādītie natālās dispersijas gadījumi Latvijas populācijas intensīvās augšanas laikā (20.gs. 60-tie gadi)

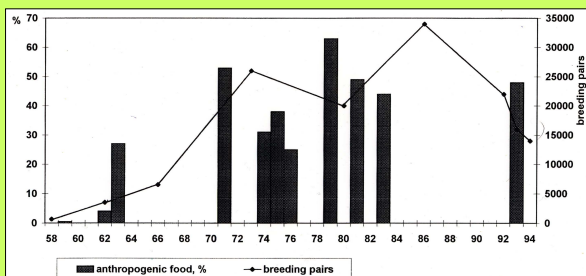
Lielais ķīris

Populācijas dinamika un vairošanās sekmes Engures ezerā

Lielais ķīris

Antropogēnās barības daļa mazuļu diētā Engures ezerā

Gredzenošana - kontrolķeršana

1960-tos gados – 11% populācijas ar gredzeniem. Kontrolēti ~600 īpatņi uz ligzdām. Tas ļāva noskaidrot dzimumgatavības sasniegšanu (%)

Gadi	1	2	3	4
♂♂	0	40	49	11
♀♀	5	64	31	0

Natālā dispersija / filopatrija

Ligzdo citā ezerā 36%
 Ligzdo dzimtajā ezerā:
 <1,5 km no dzimšanas vietas 35%
 >1,5 km no dzimšanas vietas 29%

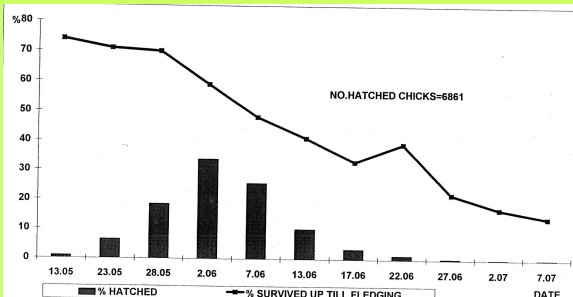
No tiem, kas atgriezušies dzimtajā ezerā
 dzimtajā kolonijā ♂♂ 40,8%
 ♀♀ 24,3%

Iežogoti parauglaukumi – metode lielā ķīra vairošanās sekmju pētīšanai

Lielais ķīris

Mazuļu šķilšanās temporālais sadalījums un izdzīvotība atkarībā no šķilšanās laika

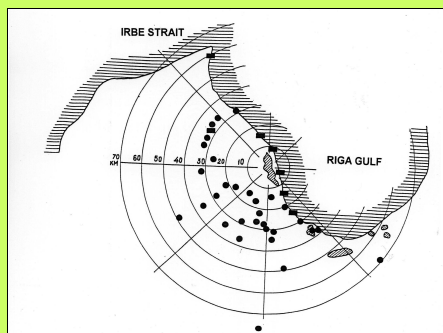
Lielais ķīris

Izdzīvotību ietekmējošie faktori

Parametri	Izdzīvotība līdz lidspējas iegūšanai	Izdzīvotība pēc lidspējas iegūšanas	Sekmīgāk izdzīvo
Šķilšanās laiks	+	+	No agriem dējumiem
Olu skaits dējumā	+	+	No normāla 3 olu dējuma
Šķītušos skaits dējumā	+	+	No normāla 3 cāļu dējuma
Šķilšanās svars	+		Smagākie
Šķilšanās secība	+		Pirmais un otrais cālis

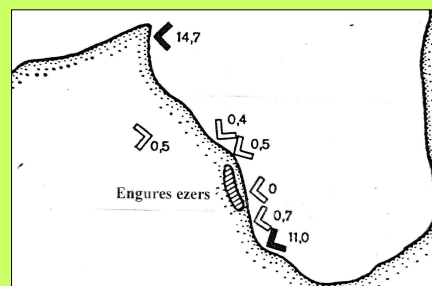
Lielais ķīris

Engures ezera populācijas barošanās lidojumi 1980.-1983.g.

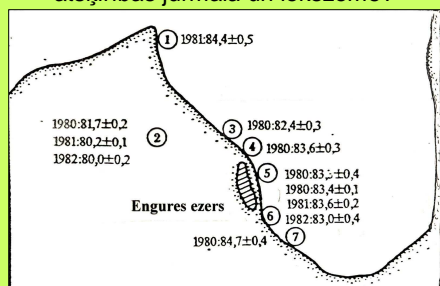
Lielais ķīris

Engures ezera populācijas barošanās lidojumi 1980.-1982.g. Dzimumgatavību nesasniegušo (1g. vecu) īpatņu procents starp dažādās barošanās vietās noķertajiem

Lielais ķīris

Engures ezera populācijas barošanās lidojumi. Dažādās vietās noķerto putnu galvaskausu garumu atšķirības. Dzimumu un/vai sociālo rangu sastāva atšķirības jūrmalā un iekšzemē?

Lielā ķīra mirstība

Gadi	Bojā gājušo skaits	Pieņemts, ka gredzenus nav pazaudējuši, %	Ja gredzenus nezaudē		
			Gājuši bojā sākot	Dzīvo skaits gadu laikā	Mirstība %
X			ix	ix	100px
1	650	94	691	1803	38
2	158	88	180	1112	16
3	132	82	161	932	17
4	55	76	72	771	9
5	63	70	90	699	13
6	39	64	81	609	10
7	41	58	71	548	13
8	21	52	40	477	8
9	18	46	39	437	11
10	24	40	60	398	15
11	16	34	47	338	14
12	6	28	21	291	7
13	2	22	9	270	3
14	5	16	31	261	12
15	3	10	30	230	13
16	3				
17	0				
18	5	4	200	200	100
KOPĀ			1803	9376	100
Putni no 2. līdz 18. dzīves gadam			1112	7173	15

Lielais ķīris

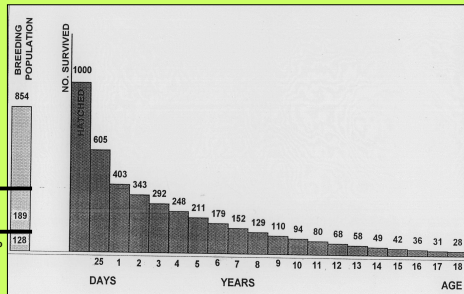
Ticamākais ligzdojošās populācijas modelis Engures ezerā
1970-to gadu sākumā

Gadā:

"Rekrūši" 317

Pieaugums 22%

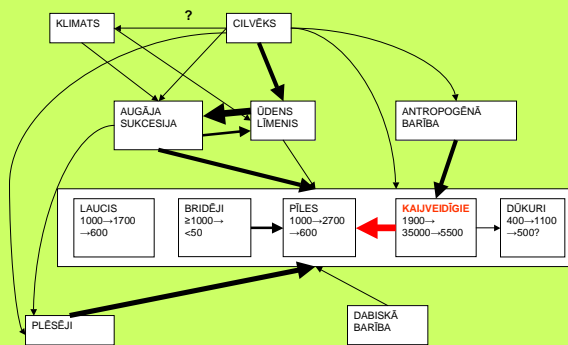
Ad. mirstība 15%

Ietekme uz ekosistēmu

- Organisko vielu transports no sauszemes uz ūdenstilpi
- Piesaista lielāku skaitu citu ūdensputnu (kolonija- signāls, ka būs droša ligzdošana)
- Nodrošina augstākas ligzdošanas sekmes pīlēm un citiem ūdensputniem (efektīvāka aizsardzība no olēdājiem putniem)

Engures ezera ūdensputnu skaitu ietekmējošie faktori

Paldies par
uzmanību!

